

Amis a Amil - starofrancúzsky epos z konca 12.st. o priateľstve dvoch vazalov *Karola Veľkého*, ktorí sa obetovali jeden pre druhého; obaja priatelia si boli podobní, že si ich mýlili vlastné ženy, hoci každý pochádzal z inej rodiny a krajiny; dej sa odohráva v čase bojov *Karola Veľkého* s Bretónskom; Amis bol ochorel na malomocenstvo, pretože sa dopustil krivej prísahy, aby zachrániť svojho priateľa, ktorý bol milencom dcéry *Karola Veľkého*; Amis mal videnie, že sa môže vyliečiť iba keď sa okúpe v krvi priateľových detí; keď sa to Amil dozvedel, zabil svoje deti, ktoré však boli zázračne vzkriesené po Amisovom vyliečení; neskoršie, keď sa priatelia vracajú z Jeruzalemu, ochorejú a zomrú v jeden deň; základom príbehu je kláštorňa legenda z 12.st., ktorá má ľudové korene; pozri *karolínska renesancia*

https://en.wikipedia.org/wiki/Amis_et_Amiles

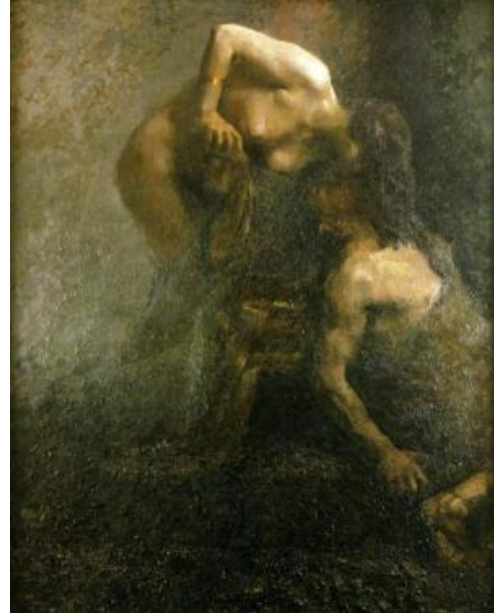
M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Amil a Amis (Norimberská kronika, 1493)

Amisani Giuseppe - (†1941); taliansky maliar, portrétista najmä ženských postáv; pre svoje živé farby a vyjadrovanie zmyselnosti, charakteristickej pre *fin de cykle*, si získal uznanie a podporu buržoáznej spoločnosti; maľoval tiež krajiny, scény zo svojich ciest do Afriky, Južnej Ameriky a dlhšieho pobytu v Brazílii; zo začiatku bol post romantikom, modernistom (pozri secesia), postupne v jeho diele pribúdali prvky *dekadencie* a *symbolizmu*; pozri *talianski maliari*

http://nl.wikipedia.org/wiki/Giuseppe_Amisani

G. Amisani: Tragická udalosť (1910)

G. Amisani: Luxus Kleopatry (1901)

Amitábha - v súvislosti s heslom *Čistá zem*: Čistá zem je smer v *budhizmu*; ide o vetvu mahajánového buddhizmu, ktorá je súčasne so *zenbuddhizmom* veľmi obľúbená vo východnej Ázii; ide o formu buddhizmu, ktorá sa orientuje predovšetkým na budhu Amitábhu; od chvíle, keď prvý človek uveril v budhu Amitábhu, je možné sa zrodiť do Čistej zeme; stúpenci budhizmu Čistej zeme veria, v súčasnej dobe úpadku sveta nie je možné dosiahnuť *nirvánu*, ktorá je cieľom ľudskej existencie; za tejto situácie je lepšie ako vlastná meditácia uctievanie budhu Amitábhu a v budúcom živote sa zrodiť v Čistej zemi, kde je dosiahnutie nirvány zaručené; budhizmus Čistej zeme bol obľúbený medzi prostými ľuďmi pre možnosť vyjadriť vlastnú zbožnosť; rovnako bol obľúbený medzi prostitútkami, kriminálnikmi a invalidmi, lebo im dával nádej na lepšie zrodenie v budúcnosti; táto forma budhizmu je útočiskom pre tých, ktorí ešte nie sú schopní praktikovať zásady budhizmu každý deň a ich *karma* zapríčinila, že nie sú schopní dosiahnuť prebudenia; preto si získal obľubu u lovcov, rybárov, mäsiarov a ďalších, ktorí zabíjajú živé bytosti; jednou z foriem uctievania buddhy Amitábhy je i recitácia *manter* ako Kwan seum bosal (Korea) alebo Namó Amithábul (Severná Čína, Mongolsko); pozri *Fénixová hala*; *budha Amida*, *Avalokitešvara*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Amitábha>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Amit%C3%A1bha>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Amit%C4%81bha>

Budha Amithaba (thangka)

Veľký Budha (typ Budha Amithaba, Kamakura, 13.st.)

Amman Jost - (†1591); švajčiarsky umelec známy predovšetkým svojimi ilustráciami v technike *drevorytu*

http://en.wikipedia.org/wiki/Jost_Amman

<http://art.famsf.org/jost-amman/one-illustration-noahs-ark-19633034758>

<https://www.google.sk/search?q=Amman+Jost&espv=2&biw=1858&bih=952&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=PSolVOvUEYGgyAPFq4GQAw&ved=0CDQQsAQ>

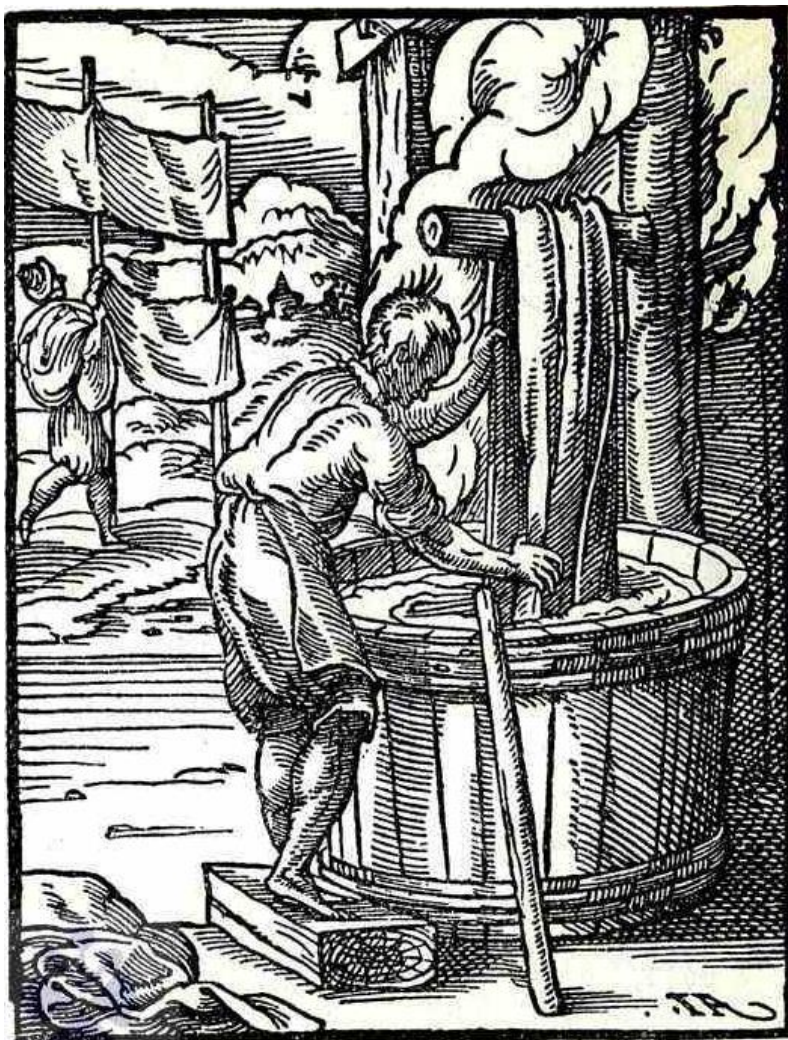
J. Amman: Úprava súkna nožnicami (dreavorýt, 1568)

J. Amman: Výrobca okuliarov (drevoryt, 1568)

J. Amman: Sedlár (drevoryt, 1568)

J. Amman: Farbiar (drevoryt, 1568)

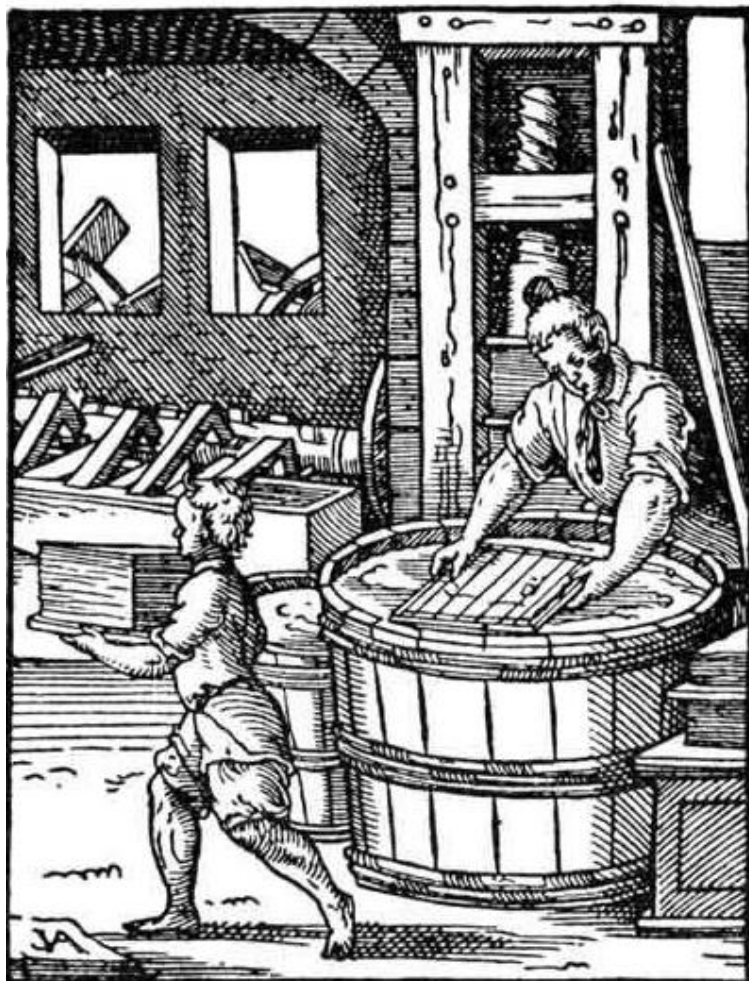

J. Amman: Holič (drevoryt, 1568)

J. Amman: Pivovarník (drevoryt, 1568)

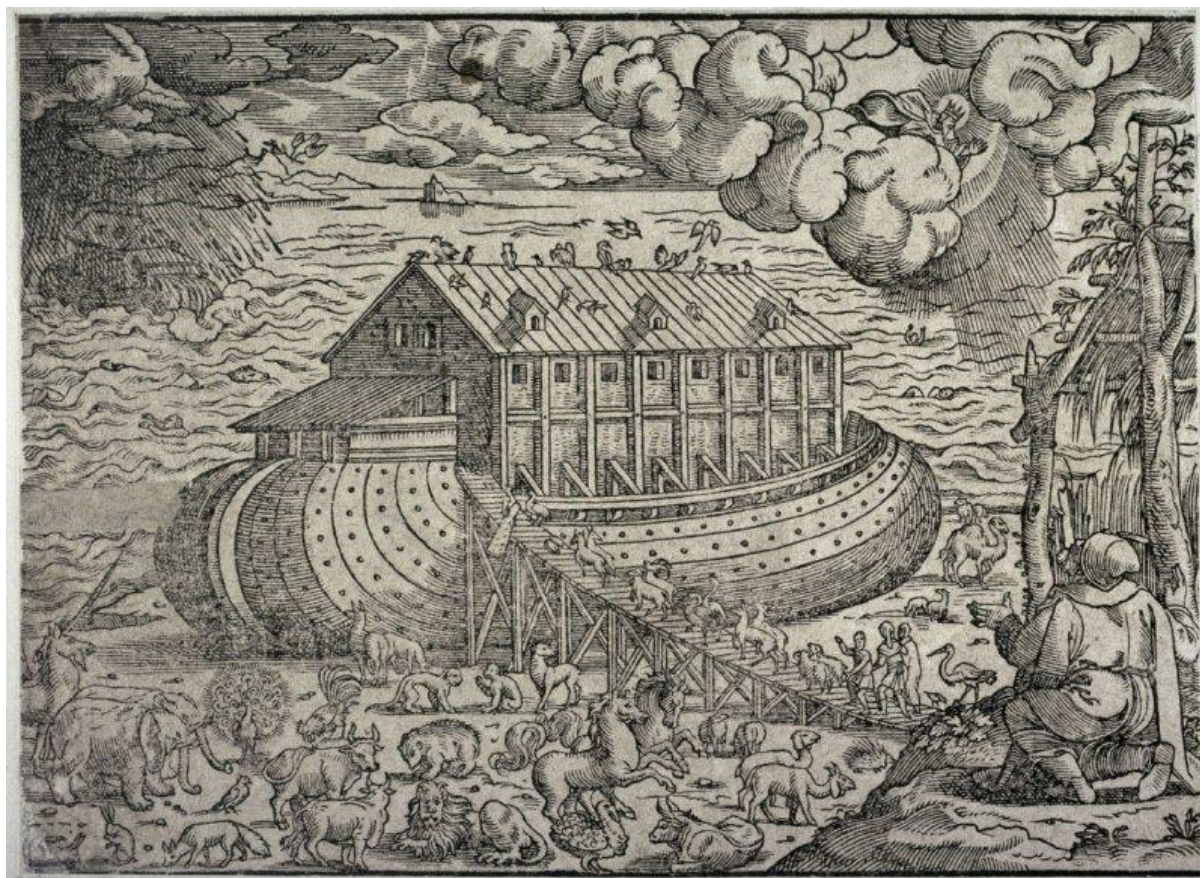
Der Papyrer.

J. Amman: Výrobca papiera (drevoryt, 1568)

J. Amman: Ohňostroje v Norimbergu (rytina, 1570)

J. Amman: Archa Noemova (rytina, 16.st.)

Ammannani Bartolomeo - (†1592); taliansky architekt a sochár, predstaviteľ *manierizmu*; potom čo stratil otca v dvanástich rokoch, žil a vstúpil do dielne Baccio Bandinelli; okolo 1530 odišiel do Benátok priťahovaný slávou *Jacopo Sansovina*; od roku 1550 pôsobil v Ríme, kde v spolupráci s *Vasarim* a *Vignolom* navrhol mnoho budôv, okrem iných pracoval na výstavbe paláca Villa Giulia, letného sídla pápeža Júlia II, do ktorej pápež investoval množstvo finančných prostriedkov a stala sa jedným z najlepších príkladov manieristickej architektúry; Ammannani je autorom florentského mostu Ponte Santa Trinita cez rieku Arno; po *Michelangelovi* dokončil knižnicu Biblioteca Medicea Laurenziana; Ammannani patril k najvyhládavanejším sochárom vo Florencii, o čom svedčí zákazka na Neptúnovu fontánu na Piazza della Signoria, kde dostal prednosť pred *Benvenuto Cellinim* a *Giambolognom*; Ammannaniho sochy boli tvorené čiastočne v barokovom štýle, ale pri ich tvorbe sa riadil manieristickými princípmi; boli tvorené čiastočne v barokovom štýle, ale pri ich tvorbe sa riadil manieristickými princípmi; často sa inšpiroval Michelangelom a Sansovinom; bol veľkým majstrom aktov, ale na konci života ovplyvnený protireformáciou ich zavrhol; pozri *talianski architekti 16.st.*, *talianski sochári*, *manieristickí sochári*

https://en.wikipedia.org/wiki/Bartolomeo_Ammannati

<https://www.google.sk/search?q=Ammannati+Bartolomeo&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CJMBEIkeahUKEwio07ffmtvHAhWBmhQKHZx8A1c>

B. Ammannani: Léda a labuť (1560)

B. Ammannani: Fontana di sala grande (1556-1561, Florencia)

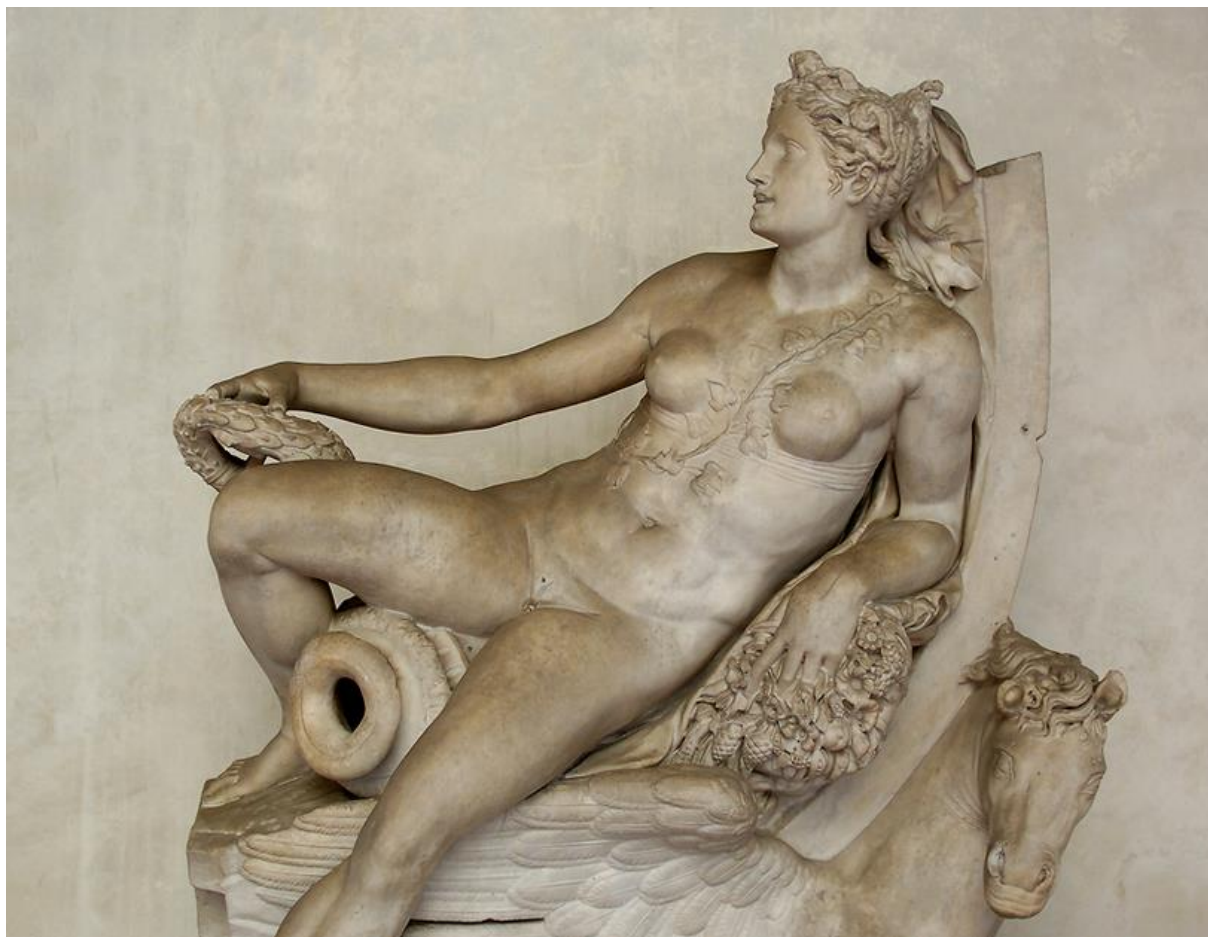

B. Ammannani: Venuša (Venus pudica, 1530-1534)

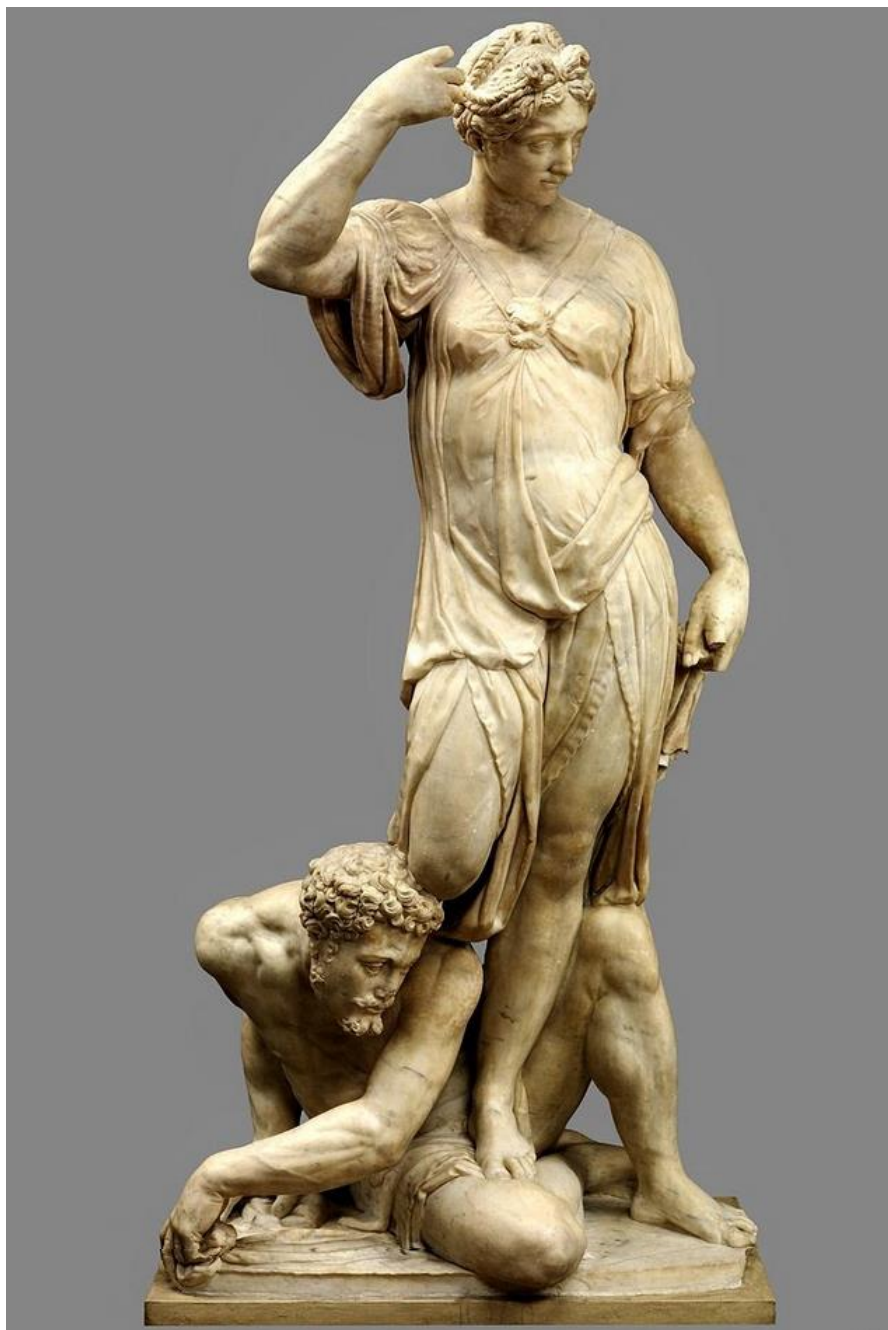
B. Ammannani: Terra (Fontana di sala grande, 1556-1561)

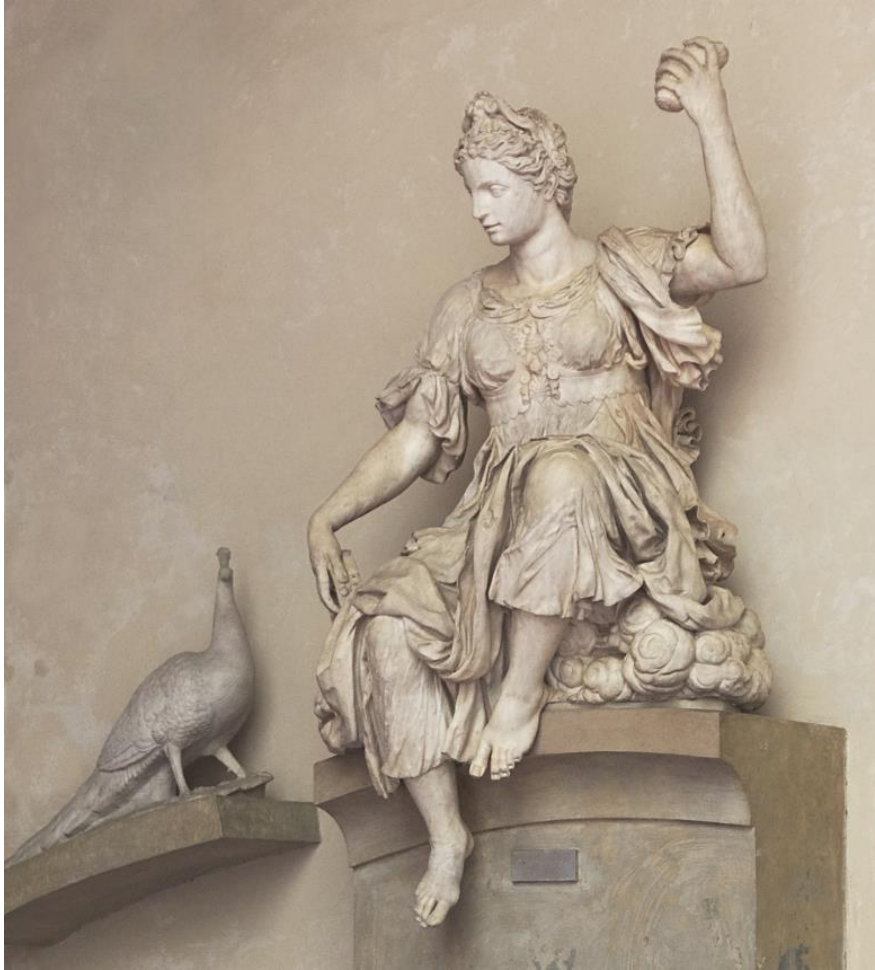
B. Ammannani: Parnassus (1563)

B. Ammannani: Parnassus (1563)

B. Ammannani: Victoria (1540)

B. Ammannani: Juno (Fontana di sala grande, 1556-1561, Florencia)

Ammanas - v súvislosti s heslom *Alah v histórii*: pohanovia z Mekky zvykli obetovať mesačnému Alahovi (Alah v predislamských časoch) aj iným modlám, napr. Ammanasovi v krajine Chaulán

ammas - *púštne matky*

Ammít - *Amemait*

Ammón (boh) - Amnón; v *egyptskej mytológii* kráľ bohov

Ammón (syn Dávida) – hebr. אֲמֹנִי - „verný“; (2 Samuel 13); najstarší syn kráľa Dávida; nalákal svoju sestru Támar do svojho domu a znásilnil ju; potom ju zo svojho domu vyhnal; kráľ Dávid bol nahnevaný, ale nedokázal svojho syna potrestať, zatiaľ čo Absolón, vlastný brat Támar, mu neodpustil zneuctenie a pomstil sa; o dva roky neskôr pozval všetkých Dávidových synov na hostinu a počas nej Absolónovi služobníci zabili opitého Amnóna

<http://en.wikipedia.org/wiki/Amnon>

E. Le Sueur: Znásilnenie Támar (1640)

N. de Simone: Absolónova hostina (17.st.)

H. van der Mijne: Támar a Amnon (18.st.)

Ammónčania - hebrejsky : אַמּוֹנִי – „ľudia“; arabsky عَمُّون / 'Ammūn; gréc. Ἀμμωνιοι/Amonoi; staroveký národ najviac známy zo *Starého zákona*; nachádzal sa na území východne od rieky *Jordán*, Gileádu a *Mŕtveho mora* v dnešnom Jordáne; hlavným mestom krajiny bola Raba alebo Rabbath Ammon; v celej Biblii, Ammončania a Izraeliti sú zobrazení ako protivníci; počas exodu Ammončania zakázali Izraelitom vstúpiť na svoje územie; v Knihe sudcov Ammončania pracujú s Eglonom, kráľom Moabcov proti Izraelu; útoky Ammončanov na izraelské obce na východ od Jordánu boli hybnou silou zjednotenia kmeňov pod *Saulom*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Ammon>

G. Doré: Dávid útočí na Ammončanov (19.st.)

Ammur - jeden z *babylonských bohov*; pozri *babylonské umenie*

Ammut/Amemet/Amame - Amemait

Amnón - *Dávidov syn*, ktorý zneuctil svoju sestru *Támar* a bol zabitý svojím bratom *Absolónom*; pozri *biblia*

Amón/Ammón - 1.v *egyptskej mytológii* kráľ bohov; hlavný staroegyptský boh slnka, tvorivej sily a plodnosti, kladený Grékmi a Rimanmi na úroveň *Dia*; pôvodne ochranca *Téb*; splynul s bohom slnka *Réom* v boha *Amenré* a prevzal jeho atribút: *slnečnú loď/slnečnú bárku* zobrazovaný ako tzv. *sfiga barania* (zasväteným zvieraťom bol *baran*; porovnaj *Chnum*) alebo ako človek s modrou pokožkou (modrá = kozmickú božskosť; pozri *inkarnát*) a s kráľovskou ozdobou a dvoma perami na hlave a s vládarskymi korbáčmi; spolu so svojou ženou *Mut* a synom *Chonsevom* tvoril božskú *trojicu*, jeho kult potláčaný v časoch faraóna *Achnatona*, ktorý presadzoval kult *Atona* (pozri *obrazoborectvo*); pozri *Amonia*, *Kamutef/Kaméfis*; *Luxor*, *Karnak*; *bohovia plodnosti*, *solárne božstvá*, *egyptskí bohovia*; *osem*

Zamarovský: podľa niektorých názorov na počiatku jeho kultu stojí *Amon/Amun* z Chmúnevu, kde bol bohom vzduchu, súčasťou spoločenstva ôsmich bohov (pozri *osem*)

www v súvislosti s heslom *farby Egyptanov*: Egypťania videli v tmavomodrej farbe symbol *vody* a *života*; v kozmickom význame odkazovala na nebesá a prvotnú záplatu sveta (pozri *potopa sveta*); boh *Amon* mával často modrú tvár, aby sa tým symbolizovala jeho úloha pri *stvorení sveta*

2.*Manaseho* syn, ktorý kraľoval v Judsku dva roky a akceptoval počas svojej vlády modloslužbu (2Kráľov 21,19-26)

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Amon_\(mythologie\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Amon_(mythologie))

Podľa J. Snellincka: Manasse, Amon a Josiáš (rytina z Thesaurus Sacrarum Historiarum veteris testamenti, elegantissimis imaginibus expressum excellentissimorum in hac arte virorum opera: nunc primum in lucem editus, 1585)

Amone - Amaunet/Amunet

Amonia - líbyjská bohynia, družka *Amóna*, ktorá v helenizme splynula s gréckou *Hérou* > *Héra Amonia*; (analogicky: Héra družkou hlavného gréckeho boha *Dia*); pozri *egyptskí bohovia*

amonit - názov amonit ako živého tvora a amonit ako jeho fosílie pochádza od starovekých učencov, ktorí vo fosílii neznámeho pôvodu videli podobnosť s posvätným rohom boha *Amona*; pod týmto názvom sa ukrýva mnoho druhov dávno vyhynutých hlavonožcov; títo tvorovia žili v moriach celej našej planéty pred 425 - 66 miliónmi rokov (správne amonity žili v jure a kriede) a obývali hlbiny až do 800 metrov; ich vápenatá schránka sa do dnešných čias zachovala vďaka ich uviaznutia v bahne, ktoré časom preniklo aj do najmenších dutín škrupiny a premenilo sa po dlhých rokoch v kameň; vznikla fosília amonit (živého tvora), z ktorej je dobre viditeľná aj jeho stavba; po vonkajšku lešteného amonitu možné vidieť kresbu, vytvorenú jednotlivými prepážkami jeho ulity; tá býva veľmi prepracovaná a má veľkú vypovedaciu hodnotu, pretože na jej základe je možné následne určiť aj druh dávneho amonitu

-amonity sú vyhynutú podtriedou hlavonožcov (Cephalopoda); vyznačujú sa stočenou schránkou, rozdelenou na jednotlivé komôrky; vlastný živočích žil iba v poslednej tzv. obytnej komôrke, do ktorej sa mohol v prípade nebezpečenstva stiahnuť a uzavrieť ju viečkom (aptychom); amonity žili v moriach od konca silúru a vyhynuli počas veľkého kriedového vymierania, teda pred 425-65,5 miliónmi rokov; boli to dravé živočicha; v morských usadeninách sa nám do dnešných dní zachovali ich schránky z uhličitanu vápenatého (aragonitu); Najväčší nájdený exemplár meria na výšku 2,3m; zvyčajne však dosahovali veľkosti rádovo niekoľko centimetrov až desiatok centimetrov; najstaršie nálezy pochádzajú z okolia Prahy

- amonity predstavovali významnú súčasť potravinových reťazcov v druhohorných moriach, ich predátorov boli napríklad niektorí mosasaury; amonity zrejme vymreli spolu s dinosaurami na

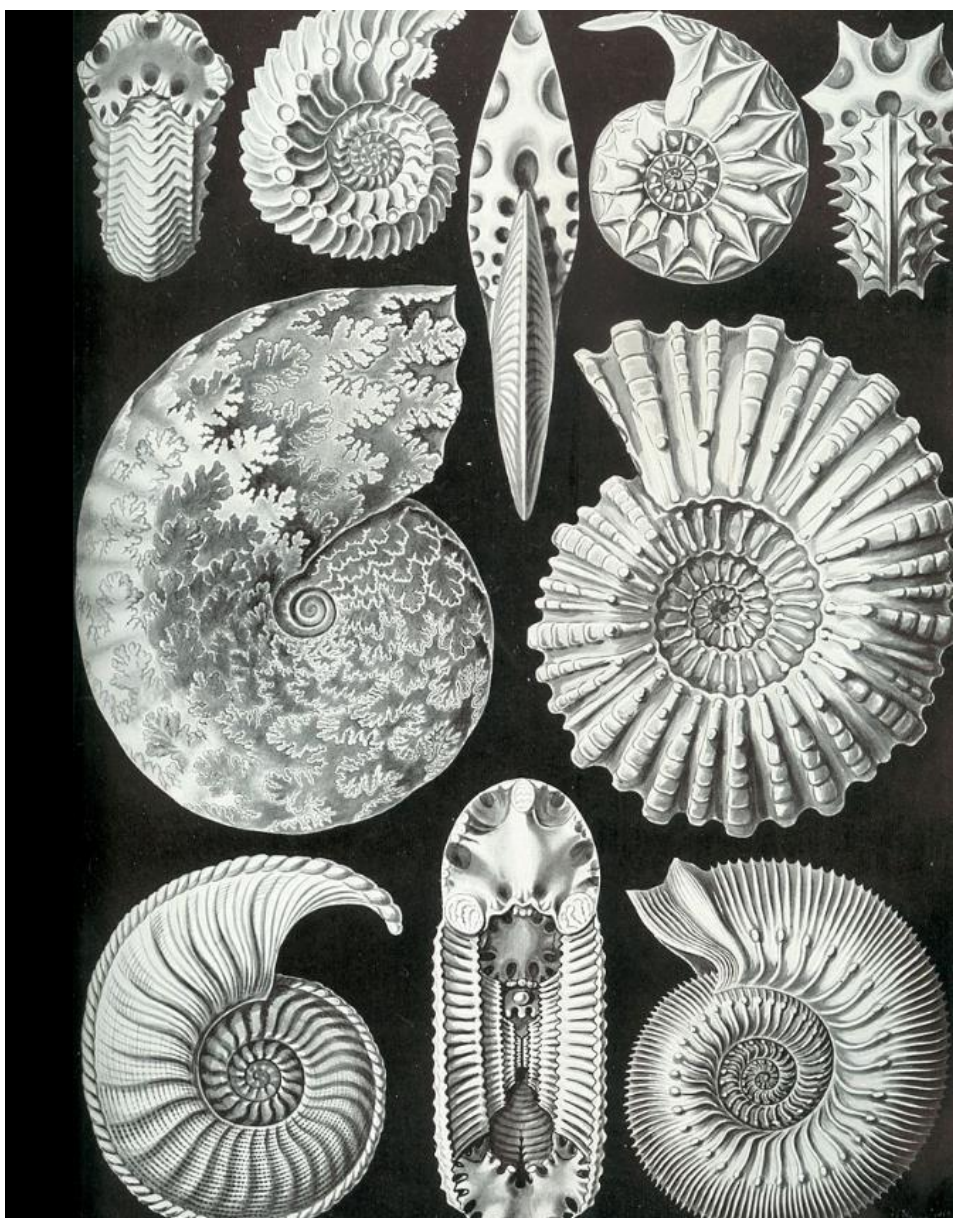
samom konci druhohôr, niektoré objavy však naznačujú, že mohli prežiť ešte do starších tret'ohôr; počas takmer 400 miliónov rokov trvajúcej existencie prešli značným vývojom; najväčší rozvoj zaznamenali v druhohorách, v období jury až kriedy kolonizovali prakticky všetky morské a oceánske prostredia (s výnimkou pobrežia) do hĺbky 800 m; v kriede sa objavili ich najväčší druhy, ako bol napríklad *Parapuzosia seppenradensis*, ktorý dosahoval veľkosti schránky až 2,3-2,5 m

-amonit v duchovne a mystike: tvarom amonit je špirála, tá v *mystike* symbolizuje duchovný vývoj, cestu za vyšším vedomím, za poznaním; amonit je teda často používaný k *meditáciám* a najrôznejším obradom; amonity sú ale tiež fosílie - skameneliny, a tie majú v duchovnom svete tiež svoj nezanedbateľný význam; pre ich pokračovania z dávnych čias, sú spájané s *dlhovekosťou* a sú im prisudzované schopnosti spojenie sa s *minulosťou*; využívajú sa k *astrálnemu* cestovaniu do minulosti alebo na skúmanie minulých životov; označenie amonitu spomínanou špirálou času, nie je teda až tak od veci

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Amon-Ra>

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Amonity>

<https://zywaplaneta.pl/skamienialosci/amonity/>

Amonity

Rekonštrukcia amonitu rodu *Cardioceras*

Rez amonitom *Cleoniceras*

Amonit

amonit madagaskarský -

<https://naturshop.cz/amonit>

<https://naturshop.cz/amonit-z-madagaskaru-354g/512>

Amor - *Kupido*, lat. *Cupido*; *rímska* podoba gréckeho *Erósa*; mená *Amor*, *Kupido*, *Eros*, *Erot* bývajú v názvoch diel zamieňané; pozri *hus* (*Biedermann*); *Michelangelo*

<http://es.wikipedia.org/wiki/Amor>

Scheggia: Triumf lásky (1486)

G. Romano: Amor a Psyché (detail z fresky Hostina bohov, Sala di Psyche, Palazzo del Tè, Mantova, 1526-1528)

Caravaggio: Vítězný Amor (1601-1602)

G. Vasari: Pokušenie sv. Hieronyma (detail, 1541)

G. Romano: Svadobná hostina Amora a Psyché. Hostina bohov (freska v Palazzo del Te, Mantova, 1532-1535)

E. Sirani: Triumf Amora (17.st.)

E. Le Sueur: Amor vysiel Merkúra oznámiť svoju moc vesmíru (17.st.)

Ch.-A. Coypel: Psyché opustená Amorom (1730)

Nasledovník N.-N. Coypela: Výchova Amora (18.st.)

J. M. Vien st.: Predaj amora (1763)

F. Brickdale: Nezvaný host'

J. Jordaens: Láska Cupida a Psyché (17.st.)

D. Rossetti: Dantov Amor (1859)

J.-B. Carpeaux: Bláznivá láska (mramor, 1872)

Amor a Psyché - neskoro antická rozprávka rímskeho spisovateľa Lucia Apuleia z Madaury (†180); jeho najvýznamnejším dielom je román *Metamorphoses/Premeny* čiže *Zlatý osol*, ku ktorému je pripojená aj táto rozprávka; dej podrobne uvádza heslo Psýché; renesanční humanisti vykladali tento príbeh ako filozofickú alegóriu o úsilí Duše (Psýché) po zjednotení s Túžbou (Erós),

výsledkom ktorého je Rozkoš (ich potomok); podrobný dej prerozprávajú Zamarovským pod heslom *Psyché-Amor* a *Psyché*; pozri *Kupido* (Hall); *Zlatý osol*

2.zvyčajný názov pre súsošie *Psyché* a *Erósa*; v parížskom *Louvre* sa nachádza pravdepodobne rímska kópia *helenistického* diela z 3.-2.st.pr.Kr.; v neapolskom Kapitolskom múzeu v Ríme súsošie z počiatku letopočtu; v neapolskom Národnom múzeu súsošie z 2.st.po Kr.; reliéfové zobrazenia na niekoľkých rímskych *sarkofágoch* (zvyčajne v talianskych múzeách); novovek: A.Canova (z roku 1796; pôvodný model v *Metropolitan museum of Art* v New Yorku, *replika* v *Louvre* a *Ermitáži* a na zámku v Kynžvarte v Čechách); B.Thorvaldsen 1806; J.T.Sergel (1787); A.Pajou (1791); I.Meštrovič (1918, reliéf); maliarstvo: Raffael (nástenná maľba 1514-16, rímska Villa Farnesina); nástenná maľba G.Romano (1525-27); obrazy: J.Zucchi (1580, Villa Borghese v Ríme); S.Vouet (1625); F.F.Picote (1817, Louvre); O.Kokoscha (1955); pozri *Psyché* (Zamarovský)

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D1%8E%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D1%8C>
http://it.wikipedia.org/wiki/Amore_e_Psiche

Amor a Psyche s medailónom zosnulého, rohom hojnosti a orlom (rímsky sarkofág, zač. 4.st.)

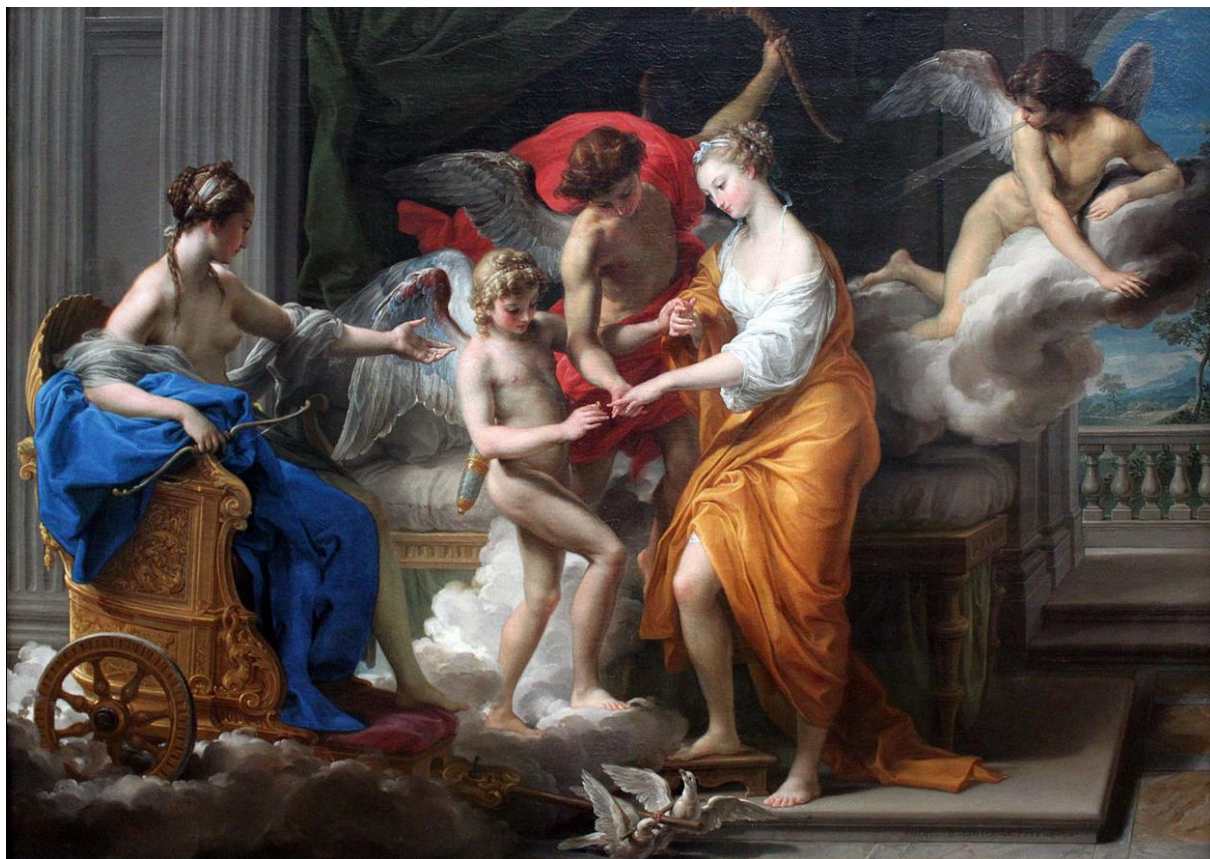
Niccolò da Correggio: *Psyché* zažatou sviecou zobúdzá Amora (frontispice spisu „l'Innamoramento di Cupido e Psiché“, 1553)

G. M. Crespi: Amor a Psyché (1707-1709)

G. Bonasone: Amor a Psyché (mezzotinta, 1531-1576)

P. G. Batoni: Sobáš Amora a Psyche (1756)

W.-A. Bouguereau: Amor a Psyche (1889)

amor dei - lat. – „božia láska“; najmä v talianskom maliarstve idealizované zobrazenie *Terézie z Ávily*, zobrazenie jej zážitku, v ktorom sa jej zjavil anjel nesúci dlhý zlatý oštep alebo šíp s planúcim hrotom, ktorý jej vrazil sa jej do srdca; tento symbolický „amor dei“/božia láska, má pôvod v pohanskom Erosovi; „amor dei“ je uvádzaný pápežskou bulou pri Terezinom svätorečení 1622; pozri atribúty, symboly, alegórie a prirovnania

amorek - tiež amoret

amoret - z tal.; tiež amorek, amoretto; talianska zdobenina pre detské postavičky *erótov*

amoretto - tal.; tiež amorek, amoret; je talianska zdobenina od tal. amore, lat. amor – „láska“; v antickom výtvarnom umení nahá okrídlená detská postavička *Amora*; vystupuje ako samotná postavička ale sú aj skupiny amoretov v *žánrových* scénach v *helenistickom* umení; v *stredoveku* amorek nahradzovaný anjelikom; v časoch ranej talianskej *renesancie* nahradený *puttom* (niekedy amoretom označovaná iba renesančná verzia *Erósa*); v *rokoku* podľa vzoru antických erotov; *alegorickí* amoretí na *náhrobných kameňoch* často nesú zahasenú *pochodeň* ako symbol smrti; pozri srdce; atribúty, symboly a alegórie

Biederman v súvislosti s heslom *motýľ*: pre svoju prelietavosť a nestálosť priradovaný k *vílam*, *génio*m a amoretom

F. Boucher: Omfala a Heracles

G. Vasari: Kupido (detail z Pokušenia sv. Hieronyma, 1541)

J. de Gheyn II.: Venuša a Amor (1605-1610)

F. Albani: Tanec amorov (1620-1630)

F. Albani: Venušina toaleta (1620)

Tizian: Únos Európy (18.st.)

S. Ricci: Angelika a Medoro (1713-1729)

Amorov šíp - pozri *Kupido - Výchova Kupida* (Hall)

Amorum Emblemata - jedna z najdôležitejších a najvplyvnejších všetkých erbových kníh; kolekcia ľúbostných *emblémov* navrhnutá O. van Veenom (†1629) a najprv publikovaná v Antverpách v roku 1608 v troch verziách, latinskej, francúzskej a talianskej; jej popularita viedla k ďalším vydaniam a úpravám, zatiaľ čo jej ilustrácie používali dekoratívni umelci celej Európy; O. van Veen vychádzal z kolekcie Jacquesa de Gheyn „Quaeris quid sit Amor“ sprevádzanej veršami holandského renesančného učenca Daniela Heinsiusa (†1655); Gheynova kniha obsahovala 24 emblémov; Veenova kolekcia je komplexnejšia a skladá sa z 124 znakov; ľúbostné maximy, ktoré ilustrácie niekedy sprevádzajú, sú prevzaté z Ovídia a sú určené mladým ľuďom; *láska* je podľa nich dôležitejšia ako sila, keď chce človek dosiahnuť v živote *šťastie*; pozri *tzv. emblémové knihy, dielo literárne*

http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=en&u=http://special.lib.gla.ac.uk/exhibns/month/feb2001.html&prev=/search%3Fq%3DAmorum%26espy%3D210%26es_sm%3D93
http://www.dbnl.org/tekst/tij003200201_01/tij003200201_01_0025.php

O. van Veen: Amor s prípisom „Perseverance winneth“ (ilustrácia z „Amorum Emblemata“, 1608)

O. van Veen: Amor (ilustrácia z „Amorum Emblemata“, 1608)

O. van Veen: Amor s prípisom „Loves secrecie is in silence“ (ilustrácia z „Amorum Emblemata“, 1608) "Perseverance winneth

O. van Veen: Amor s prípisom „Nuit, a jour“ (ilustrácia z „Amorum Emblemata“, 1608)

O. van Veen: Amor s prípisom „Tousiours de mesme“ (ilustrácia z „Amorum Emblemata“, 1608)

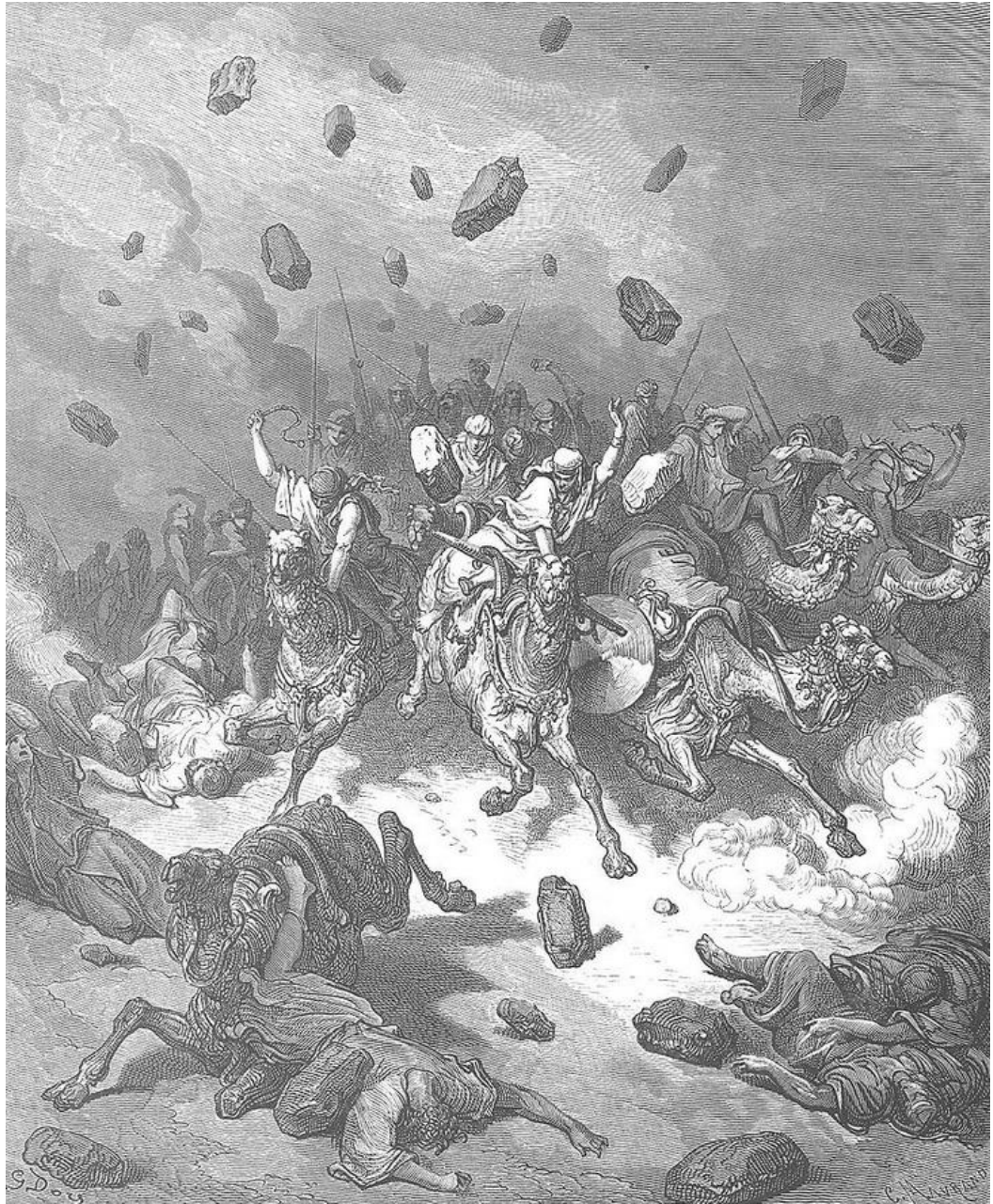
O. van Veen: Amor s prípisom „Venalia apud Auctorem“ (ilustrácia z „Amorum Emblemata“, 1608)

Amorejci/Amoriti - sumer. mar.tu, akkad. Tidnum nebo Amurrūm; egypt. Amar; hebr. אַמּוּרִי /'Ĕmōrī; gréc. Ἀμορραῖοι/Amorraioi; západosemitské kmene (pozri *Semiti*), ktoré koncom 3.tis.pr.Kr. prenikli zo sýrskej púšte do *Palestíny* a *Mezopotámie*; v severnej časti Mezopotámie vytvorili mestské štáty (najvýznamnejšie bolo mesto Mari); okolo 2.tis.pr.Kr. vpadli do južnej Mezopotámie, rozvrátili ríšu *Sumerov*, zmocnili sa vlády nad jednotlivými mestskými štátmi a prispôbili sa tamojšej civilizácii; urýchlili pád II. urskej dynastie (pozri mesto *Ur*), založili v *Babylone* dynastie, ktorej šiestym kráľom bol Chammurapi, zakladateľ *Starobabylonskej ríše*; v Palestíne v údolí Jordánu asimilovali s *Kanaáncami* a vytvorili jednotný štát; termín Amurri v *akkadských* a sumerských textoch odkazuje na ne, ako aj na ich hlavné božstvo

-v biblii (Genezis 10,16) potomkovia štvrtého syna osoby menom *Kanaán*, na iných miestach časť predizraelského obyvateľstva Palestíny, podľa niektorých autorov synonymum pre všetko predizraelské obyvateľstvo Palestíny a (alebo) pre *Kanaancov* alebo pre istý horský kmeň obývajúcí krajinu Kanaán; sú opisovaní ako ľudia stanej postavy, výšky ako céder (pozri *Goliáš*), ktorí obývali krajinu na východe a západe od Jordánu; ich kráľ Og je nazývaný ako posledný z rodu gigantov (Deuteronomium 3,11); názvy Amorejci a Kanaánci sa potom často prekrývajú; Kanaán

je používaný viac všeobecne a Momorejci viac ako špecifická časť Kanaáncov; päť amorejských miestnych kráľov bolo podľa biblie na hlavu porazených *Jozuom* (Kniha Jozuova 10,10) pri vodách Merómu

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Amorit%C3%A9>

G. Doré: Zničení armády Amorejcov (drevoryt, 1866)

Ámos - hebr. אָמֹס /Amos; tiberian. 'āmōs; starší súčasník Hozeáša a Izaiáša; Ámos bol aktívny 750 pr.Kr.; bol z južného kráľovstva Judea, ale kázal v severnom kráľovstve Izrael; žil v Tekoji neďaleko Jeruzalemu v období panovania judského kráľa Uzijáša a samarského kráľa Jarobeáma II. (786-746 pr.Kr.); Kniha Ámosova vznikla okolo 760 pr.Kr.; Ámos písal v čase relatívneho mieru a prosperity a zanedbávania náboženstva; hovoril proti zvýšenej rozdielnosti medzi veľmi bohatými a veľmi chudobnými; Ámos v nej vystupoval proti tyranii a nezákonným kultom, napr. uctievaniu teľat'a; základom jeho poslania je pochopenie Boha, ktorý je nielen Stvoriteľom sveta, ale ho stále udržiava v chode; spravodlivosť považoval Ámos za najdôležitejší atribút Božieho charakteru; každá urážka zo strany *pohanských* národov aj *Izraela* bola urážkou a vzburou proti samotnému Bohu; pozri *Baal*; *zlaté teľa*; *Micheáš*; *deň Jahveho*

Baleka v súvislosti s heslom *proroci*: zobrazovaný ako *pastier* s košom ovocia, olovnícou a stromom

Beliana: *Betel* bol aj určitú dobu pôsobiskom proroka Amosa

G. Doré: Prorok Ámos (drevoryt, 1866)

Ampelmännchen - nem. – „semaforový mužíček“, pl Ampelmännchen

-symbolické postavičky mužov v klobúkoch na semaforoch pri prechodoch pre chodcov v bývalej Nemeckej demokratickej republike; klobúk na hlave muža bola zaužívaná predstava doplnku mužského oblečenia v NDR a tá sa odrazila v ikonografii Ampelmännchen; obľúbená ikona prežila zánik NDR po páde Berlínskeho múru, používajú ju na semaforoch niektoré mestá a stala sa populárnym suvenírom v oblasti cestovného ruchu; pozri *ostalgie* (NOTABENE)

www: Ampelmännchen bol oficiálne predstavený 13. októbra 1961 v Berlíne, kedy sa pozornosť médií a verejného záujmu sa zamerali na nové semafory, nie na symboly; prvé Ampelmännchen

boli vyrobené ako lacné oblačkové obrázky; začiatkom roku 1973 semaforey s Ampelmännchen vyrábali v VEB Signaltechnik Wildenfels; Ampelmännchen sa ukázali tak populárne, že začiatkom roka 1980 rodičia a učitelia začali používať tento symbol ako súčasť vzdelávania detí bezpečnosti cestnej premávky; Ampelmännchen boli medializované, objavovali sa v karikatúrach a v situáciách, aj keď sa nejednalo o semaforey; červený Ampelmännchen sa objavoval v nebezpečných chvíľach, zelený fungoval ako poradca; spolu s vydavateľstvom Junge Welt boli vyvinuté hry so semaforovým mužíčkom; boli vytvorené príbehy pre rozhlasové vysielanie; čiastočne animovaný príbeh s názvom Stiefelchen und Kompaßkalle bol vysielaný raz za mesiac ako súčasť východonemeckého detského programu pred spaním a mal jednu z najvyšších sledovaností vo východnom Nemecku; pred znovu zjednotením Nemecka r. 1990 mali dva nemecké štáty rôzne formy semaforových postavičiek; v západnom Nemecku išlo o všeobecnú ľudskú postavičku, vo východnom Nemecku o postavičku s klobúkom, ktorý bol typickou súčasťou oblečenia východonemeckého muža; Ampelmännchen bol milovaným symbolom a jedným z mála, ktorý prežil pád železnej opony bez úhony; po páde Berlínskeho múra získal kultový status a stal sa suvenírom v oblasti cestovného ruchu; roku 2004 Joachim Rossberg vynášiel ženský náprotivok k semaforovému mužíčkovi a tým je Ampelfrau, ktorý bol inštalovaný na niektorých semaforoch v Zwickau, Drážďanoch a Fuerstenwalde; riešenie nemeckého psychológa Karl Perglera, ktorý navrhoval zaviesť na semafore tri farby s výraznejším svetlom a intuitívnym tvarom pre každú farbu, malo silnú podporu mnohých strán, ale bolo napokon bolo zavrhnuté pre vysoké náklady na náhradu už existujúcej dopravnej infraštruktúry svetla; pozri *Malý zelený mužíček*

Východonemecký semaforový mužíček

Východonemecká semaforová postavička dievčatka

Semaforový mužíček s dáždňikom

Semaforový mužíček na bicykli

Západonemecké semaforové postavičky

K. Peglau: Návrh moderného riešenia semaforových svetiel (1961)

amphisbaena - amfisbena

ampule - pôvodný názov *olearia*, schránky na krizma; pozri *liturgické nádoby*; porovnaj *devocionálie*

amratien - *neolitická* kultúra v oblasti *Horného Egypta* z 3 500 pred Kr., známa červenou keramikou s bielym geometrickým *dekórom*

Amset/Imset/Imsety/Mesti/Mesta - jeden zo štyroch synov egyptského boha *Hóra*, spolu s nimi ochranca pozostatkov mŕtvych (*kanop* s mumifikovanými vnútornosťami); nižší boh, *démon* buď v nebi alebo *podsvetí*, neskoršie boh juhu a južného vetra; pozri *Duamutef*, *Hapi*, *Kebehsenuf*; *bohovia vetra*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Imset>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Amset>